

**Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
Fødevarestyrelsen**

Den 14. januar 2008 kl. 14.00

**Fødevareministerens tale ved samrådet i Folketingets Udvalg
for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri den 16. januar 2008**

Spørgsmål I:

”Vil ministeren redegøre for baggrunden for den tidligere familie- og forbrugerministers beslutning om at lukke to danske vognmænds samlestalde, jf. artiklerne i Jyllandsposten den 25. og 26. oktober 2007 "Sanktioner: Landbruget afviser ansvar", "Hårdt pres på minister" og "Fakta: Frivilligt kodeks", redegøre for status i sagen herunder for de potentielle økonomiske konsekvenser for staten samt oplyse, hvad ministeren agter at gøre for ikke at komme i en lignende situation i fremtiden?”

Svar:

Indledning

Udvalget har kaldt mig i samråd for at redegøre for sagerne om midlertidig lukning af to transportvirksomheders samlesteder og suspension af deres transportautorisationer sidste sommer.

Status på svineeksportområdet i foråret 2007

Inden jeg gør rede for det faktiske sagsforløb, de mulige økonomiske konsekvenser for staten, og hvad jeg agter at gøre for ikke at komme i en lignende situation i fremtiden, vil jeg kort vende opmærksomheden mod situationen på svineeksportområdet i foråret 2007, som også blev omtalt i samrådet den 26. juni 2007.

I løbet af foråret 2007 fik tilsynsførende i Fødevarestyrelsen mistanke om, at der i forbindelse med transporter af levende svin til udlandet skete systematiske overtrædelser af både de fælles europæiske regler om transport af svin samt de danske transportregler om forbud mod transport af søer over 8 timer, som blev indført i januar 2007.

Mistanken gik særligt på, at der i transportdokumenterne for svinetransporter blev angivet forkert bestemmelsessted, så transporttiden reelt var længere end angivet i disse og dermed i strid med transportreglerne.

Endvidere var angivelse af forkert bestemmelsessted for dyretransporter i strid med fælles EU-regler om sporbarhed, som skal sikre effektiv sygdomsbekæmpelse i forbindelse med udbrud af smitsomme husdyrsygdomme.

Angivelse af forkert bestemmelsessted vil kunne få alvorlige følger i tilfælde af sygdomsudbrud. Dette skyldes, at det vil være langt mere tidskrævende at finde ud af, hvor dyr fra eventuelle smittede besætninger er blevet ført hen, hvis transportdokumenterne ikke er retvisende. Det kan i yderste konsekvens betyde en unødigt forsinkelse af bekæmpelsesarbejdet, så udbruddet får et større omfang.

De danske veterinærmyndigheder havde løbende været i kontakt med de tyske veterinærmyndigheder for at få håndfaste beviser fra kontrollen på den anden side af grænsen for eventuelle overtrædelser af transport- og sporbarhedsreglerne. Imidlertid var det ikke i foråret 2007 muligt at få oplysninger fra de tyske myndigheder, der kunne bekræfte mistanken om angivelse af forkert bestemmelsessted.

Fokus på ”brodne kar” i svinebranchen skærpedes yderligere i foråret 2007, da transportører fra landbrugets eget selskab - SPF - blev afsløret i alvorlige overtrædelser af transportreglerne. Disse overtrædelser vedrørte særligt lange transporter, hvor blandt andet pladskrav og krav om dyrenes adgang til vand og luft under transporten ikke var overholdt.

Afsløringerne førte til flere politianmeldelser og fik branchen til at indføre en egen kodeks for dyretransporter.

De konkrete sager

De konkrete sager, som udvalget har bedt mig redegøre for under dette samråd, blev bragt i DR-programmet ”21 Søndag”. Programmet viste et tilfælde, hvor svin afsendt

den 11. juni 2007 af transportvirksomheden N.V. Randers A/S fra et samlested i Randers tilsyneladende ikke blev leveret til det sted i Tyskland, som virksomheden havde angivet som bestemmelsessted i transportdokumenterne.

Reglerne for transport af svin måtte på den baggrund antages at være overtrådt. Endvidere behandlede programmet yderligere to tilfælde, hvor svin afsendt fra samlestedet i Randers tilsyneladende ikke blev leveret til det angivne bestemmelsessted i Tyskland.

Afsløringen var den efterfølgende dag genstand for indgående drøftelser i det daværende Familie- og Forbrugerministerium.

På grund af sagens alvorlige og hastende karakter ønskede Familie- og Forbrugerministeriet en hurtig afklaring af mulighederne for at få stoppet de omhandlede svinetransporter til Tyskland.

Beslutning om midlertidig inddragelse af tilladelse til samlesteder

Disse overvejelser førte til en beslutning om midlertidigt at inddrage godkendelsen af de to involverede samlesteder for svin. Det drejede sig dels om et samlested i Randers, der tilhører virksomheden N.V. Randers A/S, dels om et samlested i Sunds, der tilhører virksomheden H&S Westergaard A/S.

Den 18. juni 2007 udtalte Familie- og Forbrugerministeren i DR TV AVISEN, at hun ville lukke de to virksomheders samlesteder.

Politianmeldelse af N. V. Randers og H&S Westergaard

Fødevareregion Nord politianmeldte den 19. juni 2007 de ansvarlige selskaber bag de involverede samlesteder og deres transportvirksomheder. Der var tale om en række

formodede alvorlige overtrædelser af bl.a. straffeloven og de danske såvel som de EU-retlige regler om dyretransport.

Status for disse straffesager, der fortsat er under efterforskning, skal jeg vende tilbage til om lidt.

Fødevareregionens afgørelse om midlertidig inddragelse af tilladelse til samlesteder

Den 19. juni 2007 inddrog Fødevareregion Nord med virkning fra den 20. juni 2007 og indtil videre de to samlesteders godkendelser midlertidigt. Hjemlen til den midlertidige inddragelse var bekendtgørelsen om samhandel inden for EU med svin samt indførsel af svin fra tredjelande, hvorefter en meddelt godkendelse af et samlested straks vil blive inddraget, såfremt betingelserne for godkendelse ikke længere er opfyldt, eller såfremt gældende regler i forbindelse med modtagelse og afsendelse af dyr er blevet tilsidesat.

Begrundelsen for inddragelsen af godkendelserne var, at der var iagttaget uoverensstemmelser mellem angivelsen af dyrenes bestemmelsessteder i transportdokumenter og dyrenes faktiske bestemmelsessteder. Hensynet til sporbarhed og dermed muligheden for effektiv bekæmpelse af husdyrsygdomme blev således kompromitteret.

Genåbning af samlesteder

Samtidig udarbejdede Fødevarestyrelsen en plan for genåbning af de midlertidigt lukkede samlesteder. Genåbning skulle ske trinvis for henholdsvis smågrise, slagtesvin og slagtesøer i nævnte rækkefølge. Endvidere var genåbning betinget af, at virksomhederne bag samlestederne fremlagde en redegørelse for deres eksporter fra samlestederne i 2007 samt dokumentation for, at fremtidige

eksporter ville ske i overensstemmelse med gældende regler og betingelser.

Efterhånden som fødevareregionen vurderede, at de to virksomheder opfyldte betingelserne for at genoptage aktiviteterne på samlestederne, blev samlestederne genåbnet.

Således fik N.V. Randers lov at genåbne

- for eksport af smågrise den 3. juli 2007,
- for eksport af slagtesvin den 24. juli 2007 og
- for søer den 6. august 2007,

mens

H&S Westergaard fik lov at genåbne

- for eksport af smågrise den 4. juli 2007,
- for eksport af slagtesvin den 24. juli 2007 og
- for søer den 6. august 2007.

Suspension af transportautorisationer

Den midlertidige lukning af de to samlesteder blev efter drøftelser i Familie- og Forbrugerministeriet den 29. juni 2007 fulgt op med suspensioner af transportautorisationer i tilknytning til de to virksomheder.

Hjemmelen til at suspendere transportautorisationerne fremgår af EU's transportforordning. Inddragelsen havde virkning i 2 måneder og blev efterfølgende forlænget i yderligere 2 måneder.

Dyresundhedsmæssige forhold vedrørende sporbarhed giver ikke i sig selv mulighed for at fratage en transportautorisation.

Kravet om korrekt angivelse af bestemmelsessted fremgår imidlertid af transportforordningen, hvorved der er hjemmel til midlertidig suspension af autorisation ved mistanke om manglende overholdelse af forordningens krav.

Klage fra N. V. Randers

Den ene af de to virksomheder - N. V. Randers - klagede i juli 2007 over fødevareregionens afgørelser om midlertidig inddragelse af godkendelse af samlested og suspensionen af transportautorisationen.

Både Fødevarestyrelsen og Familie- og Forbrugerministeriets departement erklærede sig inhabile i forhold til at behandle klagesagen.

Den 24. juli 2007 overdrog den fungerende statsminister ved kongelig resolution ansvaret for behandlingen af klagesagen over lukning af samlested N. V. Randers fra Familie- og Forbrugerministeriet til Justitsministeriet. Justitsministeriet er i forvejen klageinstans for sager vedrørende inddragelse af transportautorisationer.

Stævning fra N. V. Randers

Sideløbende med den administrative klage udtog N. V. Randers i august 2007 stævning mod Familie- og Forbrugerministeriet, Fødevarestyrelsen og Fødevareregion Nord med påstand om, at ministeriet anerkender, at afgørelserne om midlertidig lukning af samlestedet N. V. Randers og suspension af virksomhedens transportautorisation var ugyldig.

Kammeradvokatens vurdering af sagen

Den 13. september 2007 afholdt Kammeradvokaten, der var anmodet om at varetage statens interesser med henblik på en eventu-

el retssag, et møde med Familie- og Forbrugerministeriet om stævningen.

På baggrund af sagens akter og mødet den 13. september 2007, fremkom Kammeradvokaten herefter med en indstilling den 5. oktober 2007.

På grundlag af denne indstillingen, må jeg konkludere, at afgørelserne indeholdt en række klare forvaltningsretlige fejl, og afgørelserne var således ikke i overensstemmelse med den forvaltningsretlige lovgivning.

Kammeradvokaten vurderede, at disse sagsbehandlingsfejl samlet set kunne bevirke, at sagsøger ville få medhold i sine påstande om, at afgørelserne af henholdsvis 19. og 29. juni 2007 var ugyldige. På den baggrund anbefalede Kammeradvokaten, at Familie- og Forbrugerministeriet tog bekræftende til genmæle i sagen. Dette ville indebære, at ministeriet accepterede N. V. Randers' påstande i stævningen om, at de to afgørelser var ugyldige.

Familie- og Forbrugerministeriet fulgte Kammeradvokatens indstilling. Dette blev meddelt Retten i Randers, hvor sagen var anlagt, og N. V. Randers ved brev af 23. oktober 2007.

Ophævelse af suspension

Samtidig tilbagekaldte Fødevareregion Nord suspensionen af både N. V. Randers' og Henrik Westergaard Transports transportautorisationer. I relation til samlestederne foretog myndighederne sig ikke noget, da de som nævnt var fuldt genåbnet den 6. august 2007.

Ministerens vinkel på håndtering af sagerne

Det er klart, at de ovenfor nævnte fejl er meget beklagelige. Jeg vil i den forbindelse gerne understrege, at retssikkerheden selvfølgelig skal være i orden for dyretransportører.

Mulige økonomiske konsekvenser for staten

Udvalget har også bedt mig redegøre for de mulige økonomiske konsekvenser for staten af, at afgørelserne efterfølgende har vist sig at være ugyldige.

Jeg har i den forbindelse noteret mig, at de involverede transportvirksomheder i pressen har bebudet erstatningskrav.

Hertil kan jeg oplyse, at der til dato ikke er udtaget stævning om sådanne krav.

I givet fald vil de erstatningskrav, som vil kunne rejses i anledning af sagerne, skulle afspejle de faktiske og dokumenterbare tab, som de pågældende transportvirksomheder måtte have lidt, på grund af midlertidig lukning af deres samlesteder og suspension af deres transportautorisationer.

Hvor store erstatningskrav, der kan komme på tale, ved jeg ikke. I sidste ende vil det være op til domstolene at vurdere, om de berørte transportvirksomheder kan godtgøre deres eventuelle tab.

Status for politianmeldelserne i de to sager

Selvom afgørelserne om midlertidig lukning af de to transportvirksomheders samlesteder og suspension af deres transportautorisationer efterfølgende viste sig at være ugyldige på grund af forvaltningsretlige fejl, er de fortsat politianmeldt.

I den forbindelse kan jeg oplyse, at em-

bedsmænd fra Familie- og Forbrugerministeriet og Justitsministeriet på dansk initiativ den 25. september 2007 afholdt et møde med de tyske veterinærmyndigheder for at få oplysninger, der kan dokumentere, om de to transportvirksomheder har overtrådt transportreglerne. På mødet blev det aftalt, at man fra tysk side på anmodning ville fremsende de foreliggende oplysninger om faktisk bestemmelsessted for de eksporterede svin.

Denne anmodning blev den 2. oktober 2007 afsendt fra Fødevarestyrelsen til den danske ambassade i Berlin med henblik på fremsendelse til de tyske myndigheder. Den 13. november 2007 modtog Fødevarestyrelsen de ønskede oplysninger fra den danske ambassade. Dette materiale blev den 3. december 2007 overdraget til politiet i Randers, som fortsat efterforsker sagerne.

Initiativer vedrørende kontrol af eksport af levende dyr

Endelig har udvalget bedt mig om at redegøre for, hvad jeg agter at gøre for ikke at komme i en lignende situation i fremtiden.

Det er klart, at en sådan sag betyder, at man i ministeriet gør sig overvejelser om, hvordan den juridiske sagsbehandling på veterinærområdet kan styrkes.

Fødevarestyrelsen står for tiden i spidsen for en arbejdsgruppe, der skal analysere det veterinære område, og herunder transportområdet. Jeg forventer at modtage arbejdsgruppens rapport inden for få uger, og at rapporten kan bidrage med forslag til yderligere initiativer, som vil kunne styrke kontrollen og administrationen på området.

Hertil kan jeg oplyse, at Fødevarestyrelsen allerede har gennemført en række fremadrettede initiativer, der skal sikre kontrollen med, at transportreglerne overholdes.

Således er også andre eksportører, der har opgivet ukorrekte oplysninger om bestemmelsessted dels blevet politianmeldt, dels sat under skærpet tilsyn i en periode på 3 måneder.

Det blev endvidere på det før omtalte møde med de tyske veterinærmyndigheder den 25. september 2007 aftalt at oprette en kontaktenhed med personer hos de tyske myndigheder og i Fødevarestyrelsen. Via disse kontaktpersoner vil man fremover kunne kontakte hinanden i forbindelse med mistanker om systematisk omgåelse af reglerne for eksport og transport af dyr. Desuden blev det aftalt, at man efter ca. ½ år ville afholde et nyt møde, hvor samarbejdet vil kunne evalueres. Dette møde forventes afholdt i København i foråret 2008.

Afsluttende bemærkninger

Jeg vil nøje følge de initiativer, der er taget for at effektivisere kontrollen med, at reglerne for transport af levende dyr overholdes, samtidig med, at der naturligvis ikke skal kunne stilles spørgsmål ved transportørernes retssikkerhed.